

POBIERANIE NASIENIA DO BADANIA MIKROBIOLOGICZNEGO

Zalecenia ogólne:

- badanie należy wykonać przed zastosowaniem antybiotyków,
- jak najwcześniej od wystąpienia objawów klinicznych,
- po przeprowadzeniu właściwych zabiegów higienicznych.

Sposób pobrania i transport:

- umyć ręce wodą z mydłem i wytrzeć jednorazowym ręcznikiem,
- całkowicie ściągnąć napletek i umyć wodą z mydłem okolice cewki moczowej, dokładnie splukać i osuszyć jałowym gazikiem, przy ściągniętym napletku oddać całkowicie mocz opróżniając pęcherz (strumień moczu wypłukuje drobnoustroje kolonizujące początkowy odcinek cewki moczowej),
- bezpośrednio do jałowego pojemnika pobrać nasienie, nie dotykając wnętrza pojemnika,
- pojemnik natychmiast zamknąć, zabezpieczyć przed uszkodzeniem, opisać nazwiskiem i imieniem,
- dostarczyć do pracowni do 2 godzin od pobrania w temp. pokojowej.

Uwaga!

Nasienie nie powinno być pozyskiwane z prezerwatyw.

POBIERANIE PLWOCINY NA POSIEW

UWAGA!

Wieczorem, w dniu poprzedzającym oddanie materiału (plwociny) do badania należy usunąć z jamy ustnej ewentualne dostawki czy protezy zębowe.

O występujących zmianach na śluzówce jamy ustnej należy poinformować pielęgniarkę.

Materiał do badania należy odkrztusić w dniu badania, rano, na czczo.

Instrukcja:

1. Przygotować jałowy pojemnik i opisać go imieniem i nazwiskiem.
2. Umyć dokładnie zęby, a następnie kilkakrotnie przepłukać jamę ustną przegotowaną wodą.
3. Trzymając pojemnik za podstawę (bez dotykania obrzeża i wnętrza) oskrztusić porcję plwociny.
4. Jeżeli odkrztuszenie jest obfite, najlepiej odkrztusić do pojemnika drugą porcję (ślina nie ma wartości diagnostycznej).
5. Pojemnik należy dokładnie zamknąć i niezwłocznie przekazać pielęgniarcie (Punkt Pobrań). Jeżeli jest to niemożliwe, plwocinę należy po pobraniu oziębic do temp. +4 °C i transportować w schłodzonym pojemniku.
6. W przypadku trudności z odkrztuszeniem i uzyskaniem odpowiedniej ilości plwociny, 1-2 dni przed pobraniem materiału należy stosować u pacjenta środki wykrztuśne, a w dniu pobrania można zastosować dodatek kowo nawilżanie, nebulizację mieszaniną (około 25 ml) zawierającą glikol propylenowy lub 3-10 % roztwór soli fizjologicznej, fizjoterapię klatki piersiowej (oklepywanie) - po konsultacji z lekarzem.

PRZYGOTOWANIE DO POBIERANIA MATERIAŁU W KIERUNKU GRUŻLICY

Wymagania:

Wymagania:

Do diagnozowania gruźlicy najlepiej pobierać materiał przed włączeniem leczenia przeciwpłucznego i antybiotyków nieswoistych. Materiał należy traktować jako wysoce zakaźny.

UWAGA!

Materiały kliniczne należy pobierać w możliwie największej ilości, do jałowych, szczelnych pojemników.

Pobieranie plwociny:

w przypadku materiału pobieranego w warunkach domowych pacjent powinien zachować wszelkie środki ostrożności tak, aby nie narażać domowników na potencjalne zakażenia,

- plwocina powinna być odkrztuszana:

-rano,

-na czczo, aby nie zawierała resztek pokarmu,

-po umyciu zębów i dziąseł,

-po wyjęciu protezy zębowej,

-po przepłukaniu jamy ustnej letnią, przegotowaną wodą,

- odkrztuszanie powinno być wykonywane prosto do przytrzymwanego przy dolnej wardze jałowego pojemnika tak, aby nie zanieczyścić jego brzośców i zewnętrznej powierzchni,

- w celu odkrztuszenia plwociny należy:

- wziąć głęboki oddech,

- na chwilę wstrzymać oddech,

- odkrztusić głęboko i energicznie na wydechu,

- odkrztuszać do pojemnika przytrzymując go przy dolnej wardze i uważać, by nie zanieczyścić jego zewnętrznej części; po odkrztuszeniu pojemnik należy natychmiast szczelnie zamknąć,

- jeżeli występują problemy z odkrztuszeniem należy odetchnąć kilka razy i wstrzymać na chwilę oddech. Kilukrotne powtórzenie tej czynności może wywołać odkrztuszenie.

- należy pobrać 3 próbki (3 - 10 ml) do osobnych, jałowych i szczelnie zamykanych pojemników przez 3 kolejne dni,

- po odkrztuszeniu pojemnik należy natychmiast szczelnie zamknąć,

- materiał przechowywać w lodówce w temp. 2 - 8 °C przez 3 dni lub w temp. 18 - 25 °C do 2 godzin.

UWAGA!

Należy pamiętać, że odkrztuszanie plwociny grozi rozprzestrzenieniem się zakażenia i najlepiej jeśli jest wykonane w przeznaczonym do tego celu pomieszczeniu - z dobrą wentylacją i lampą UV. Należy również pamiętać o zachowaniu szczególnych zasad higieny.

Pobieranie popłuczyn żołądkowych (POBIERA TYLKO WYKWALIFIKOWANY PERSONEL)

materiał pobierany jest od pacjentów, którzy nie odkrztuszają plwociny, np. u dzieci,

- materiał pobiera się rano, na czczo, aby pobrać jeszcze niestrawioną i polykaną podczas snu plwocinę zawierającą prątki,
- pobrać 3 próby w ciągu kolejnych dni.

Pobieranie moczu (diagnostyka gruźlicy pozapłucnej)

Sposób postępowania:

- pobrać pierwszy mocz po wyoczynku nocnym - cała porcja moczu od początkowego strumienia (50 - 200 ml). W przypadku skąpomoczu każda uzyskana ilość,

- u pacjentów chorych na gruźlicę pozapłucną należy pobrać 3 - 6 prób (do osobnych, jałowych pojemników) w ciągu kolejnych dni,

- mocz należy pobrać po porannej toalecie (kobiety powinny dokładnie umyć okolice krocza oraz cewki moczowej; mężczyźni łożądz prącia po odciągnięciu napletka),

- pobrany mocz należy dostarczyć tego samego dnia do laboratorium,

- materiał przechowywać, transportować w temperaturze 18 - 25 °C do 2 godzin lub w temp. 2 - 8 °C do 24 godzin,

- zminimalizowanie spożywania płynów od godz. 18:00 dnia poprzedzającego - tego pobranie, spowoduje zagęszczenie moczu w pęcherzu i zmniejszenie objętości próbki.

INSTRUKCJE DLA PACJENTA

Przygotowanie do badań mikrobiologicznych

- Pobieranie moczu do badań mikrobiologicznych
- Pobieranie nasienia do badania mikrobiologicznego
- Pobieranie plwociny na posiew
- Przygotowanie do pobierania materiału w kierunku gruźlicy

PRZYGOTOWANIE DO BADAŃ MIKROBIOLOGICZNYCH

WYMAZY Z:

GARDŁA/MIGDAŁKÓW/JAMYUSTNEJ/NOSA/JĘZYKA

Zalecenia ogólne:

- wymazy należy pobierać na początku zakażenia (w momencie objawów klinicznych),
- bez stosowania antybiotyków,
- co najmniej 5 dni po zakończonej antybiotykoterapii,
- rano, na czczo, po przepłukaniu jamy ustnej przegotowaną wodą,
- w godzinach porannych, przed przyjęciem pokarmów lub płynów dla uniknięcia splukiwania bakterii bytujących na powierzchni migdałków i/lub błonie śluzowej gardła,
- przed umyciem zębów (pasty do zębów zawierają substancje antybakteryjne, co może zafałszować wynik badania),
- po wyjęciu protez zębowych,

W przypadku, gdy powyższe warunki nie mogą zostać spełnione, wymaz można pobrać co najmniej 3-4 godziny po ostatnim posiłku lub myciu zębów, jednakże wartość diagnostyczna tak pobranego materiału jest znacznie mniejsza.

Wymaz z języka:

Materiał pobierany jest z miejsc zmienionych chorobowo. Przed pobraniem nie stosować środków przeciwbakteryjnych i/lub przeciwgrzybiczych w postaci płukanek i maści, nie płukać jamy ustnej.

Wymaz z nosa:

Materiał pobierany jest bez względu na porę dnia. Co najmniej 2 godziny przed pobraniem wymazu nie stosować środków przeciwbakteryjnych lub innych leków w postaci kropli i maści do nosa.

WYMAZY ZE SPOJÓWEK/WYDZIELINA OCZNA/ WYDZIELINA ROPNA Z UCHA/WYMAZY Z UCHA ZEWNĘTRZNEGO

- materiał pobierać na początku zakażenia, a w stanach przewlekłych w okresie zaostrzenia objawów,
- 4 godziny przed pobraniem nie stosować maści przeciwdrobnoustrojowych, kropli dezynfekujących i chemioterapeutyków,
- nie przepłukiwać, nie przemywać płynami odkażającymi, nie nakładać ma kijażu.

NARZĄDY PŁCIOWE

Zewnętrzne narządy płciowe męskie i żeńskie w warunkach fizjologicznych są zasiedlone przez liczne i zmienne drobnoustroje nie wywołujące objawów zakażenia (cewka moczowa, pochwa, napletek). Drobnoustroje pochodzą ze mikroflory skóry, z przewodu pokarmowego, głównie z okolic odbytu oraz od partnerów seksualnych.

Wymazy z narządów płciowych męskich: cewka moczowa/napletek/wydzielina gruczołu krokowego

Zalecenia ogólne:

- materiał pobierać na początku zakażenia (w momencie manifestacji objawów klinicznych), a w stanach przewlekłych w okresie zaostrzenia objawów
- unikać pobierania w trakcie antybiotykoterapii ogólnoustrojowej,
- pobierać co najmniej 5 dni po zakończeniu antybiotykoterapii.

Cewka moczowa/zmiany na napletku:

- najlepiej zgłaszać się do pobrania wymazu w godzinach porannych,
- zachować 3 dniową wstrzemięźliwość seksualną,
- przed wymazem z napletka nie stosować środków przeciwbakteryjnych i/lub przeciwgrzybiczych, nie płukać, nie przemywać płynami odkażającymi, nie stosować maści,
- nie oddawać moczu przynajmniej 2-3 godziny przed pobraniem wymazu.

Wydzielina gruczołu krokowego:

- umyć ręce wodą z mydłem i wytrzeć jednorazowym ręcznikiem,
- całkowicie ściągnąć napletek i umyć okolice cewki moczowej, dokładnie splukać i osuszyć jałowym gazikiem,
- przy ściągniętym napletku oddać moczkę całkowicie opróżniając pęcherz (strumień moczu wypłukuje drobnoustroje kolonizujące dolny odcinek cewki moczowej),
- materiał pobiera lekarz poprzez masaż gruczołu krokowego przez odbyt.

Wymazy z narządów płciowych żeńskich: przedsionek pochwy/pochwa/kanal szyjki/cewki moczowej/srom

- najlepiej zgłaszać się do pobrania wymazu w godzinach porannych,
- w dniu badania umyć okolice narządów płciowych, bez użycia mydła i żeli do higieny intymnej,
- nie wykonywać zabiegów higieniczno-pielęgnacyjnych okolicy narządów płciowych z użyciem środków odkażających, dopochwowych preparatów leczniczych, maści i kremów zewnętrznych, irygacji pochwy,
- zachować 2 dniową wstrzemięźliwość seksualną,

- nie oddawać moczu przynajmniej 2-3 godziny przed pobraniem wymazu,
- w zakażeniach objawiających się jednoczesnym zapaleniem szyjki macicy i cewki moczowej materiałem do badań powinna być wydzielina z tych obu miejsc.

WYMAZY ZE ZMIAN SKÓRNYCH/OWRZODZENIA/ CZYRAKI/TRADZIK

- najlepiej zgłaszać się do badania w przypadku świeżych zmian skórnych,
- 4 godziny przed pobraniem nie stosować maści przeciwdrobnoustrojowych, kropli dezynfekujących lub chemioterapeutyków,
- nie przepłukiwać, nie przemywać płynami odkażającymi, nie nakładać makijażu,
- nie wykonywać badania w trakcie antybiotykoterapii ogólnoustrojowej.

WŁOSY/ PAZNOKCIE/ SKÓRA - MATERIAŁ MIKOLOGICZNY

Zalecenia ogólne:

- do pobrania materiału zgłaszać się na początku zakażenia (w momencie manifestacji objawów klinicznych), a w stanach przewlekłych w okresie zaostrzenia objawów,
- materiał pobierać przed rozpoczęciem leczenia, ze zmian które pojawiły się jako pierwsze
- w przypadku stosowania doustnych leków przeciwgrzybiczych, materiał pobierać dopiero po upływie 4 tygodni od momentu zakończenia leczenia,
- w przypadku stosowania miejscowych leków przeciwgrzybiczych, materiał pobierać dopiero po upływie 3 tygodni od momentu zakończenia leczenia,
- przed pobraniem materiału nie stosować maści, kremów oraz środków odkażających,
- nie stosować lakieru do paznokci,
- nie stosować zmywacza do paznokci z acetonem przez 3-4 dni przed pobraniem
- nie stosować szamponów ze środkami odkażającymi i przeciwgrzybiczymi,
- przed pobraniem obciąć zbyt długie paznokcie dla ułatwienia pobrania właściwego materiału,
- nie obcinać paznokci zbyt krótko i głęboko,
- w przypadku badania po terapii lekami przeciwgrzybiczymi, należy bezwzględnie upewnić się, czy na skierowaniu odnotowano rodzaj leku i czas kuracji,
- przed pobraniem materiału, odpowiednio, stopy, dłonie, powierzchnie między palcami lub skórę w okolicy zmienionego chorobowo miejsca - umyć wodą z mydłem i wysuszyć.
- materiał pobiera wyłącznie przeszkolona osoba.

Uwaga:

Nieprawidłowe pobranie materiału, pobranie wyłącznie z mikidów lub ze zmian, które były traktowane lekami przeciwgrzybiczymi lub środkami dezynfekcyjnymi jest główną przyczyną fałszywie ujemnych wyników badań mikologicznych.

POBIERANIE MOCZU DO BADAŃ MIKROBIOLOGICZNYCH

MĘŻCZYŹNI I KOBIETY

Mocz do badania mikrobiologicznego powinien być oddany rano, a jeżeli jest to nie możliwe, to powinien pochodzić być oddany po 4 godzinnej przerwie. Tylko w przypadkach uzasadnionych dopuszczalne jest pobranie moczu niezależnie od pory dnia-należy o tym poinformować pracownika Punktu Pobrań. Materiał należy pobrać przed włączeniem antybiotykoterapii. W przypadku stosowania leków przeciwdrobnoustrojowych należy to zgłosić (jaki antybiotyk i od kiedy jest zażywany).

Mocz należy pobrać przestrzegając poniższych zasad:

1. Zaopatrzyć się w jednorazowy, jałowy pojemnik (dostępny w aptekach).
2. Umyć ręce bieżącą wodą z mydłem i osuszyć jednorazowym ręcznikiem.
3. Dokładnie umyć okolice krocza i cewki moczowej bieżącą wodą z mydłem, osuszyć jednorazowym ręcznikiem:
- **U mężczyzn:** Po odciągnięciu napletka, dokładnie umyć okolice cewki moczowej, splukać i osuszyć jednorazowym ręcznikiem.
- **U kobiet:** Dokładnie umyć okolice krocza, jedną ręką rozchylić wargi sromowe odsłaniając ujście cewki moczowej, umyć okolice cewki, splukać i osuszyć jednorazowym ręcznikiem.

Uwaga: Zachować kierunek mycia i osuszania: od ujścia cewki w kierunku odbytu.

4. Jałowy pojemnik otworzyć przed samym pobraniem.
5. Pobrać moczkę z tzw. środkowego strumienia.
6. Pierwszą partię moczu oddać do toalety, drugą część moczu, nie przerywając strumienia oddać bezpośrednio do pojemnika, maksymalnie do 1/3 jego wysokości.
7. Należy uważać, aby nie dotknąć brzegiem pojemnika okolic narządów płciowych lub palcami wewnętrznej powierzchni jałowego pojemnika (przypadkowe zanieczyszczenie bakteriami).
8. Pojemnik natychmiast zamknąć, zabezpieczyć przed uszkodzeniem, opisać imieniem i nazwiskiem.
9. Natychmiast po pobraniu moczkę należy dostarczyć do punktu pobrań materiału lub bezpośrednio do laboratorium.
10. Mocz do chwili transportu przechowywać w temperaturze lodówki (2-8 °C) maksymalnie 4 h.

Uwaga: moczkę na badanie ogólne i posiew należy dostarczyć w dwóch odzielnych pojemnikach.

Instrukcja pobierania moczu do badań mikrobiologicznych dzieci i noworodki:

1. Mocz do badania pobrać do jałowego pojemnika według podanych zasad (patrz Instrukcja mężczyźni i kobiety) i tylko w wyjątkowych sytuacjach moczkę pobrać do jałowego woreczka przyklejanego do skóry krocza.
2. Woreczek założyć rano po wykonaniu zabiegów higienicznych tuż przed oddaniem moczu przez dziecko wg podanych zasad.
3. Woreczek odkleić zaraz po oddaniu moczu i zabezpieczyć przed wylaniem, umieścić w jałowym pojemniku - **NIE PRZELEWAĆ.**
4. Natychmiast po pobraniu, moczkę dostarczyć do punktu pobrań materiału lub bezpośrednio dla laboratorium.
5. Mocz do chwili transportu przechowywać w temperaturze lodówki (2-8 °C).

Uwaga:

Ten sposób pobrania sprzyja zanieczyszczeniu moczu florą jelitową, stąd dla uzyskania wiarygodnego wyniku należy pobrać moczkę do badania przynajmniej dwukrotnie. W przypadku wzrostu flory różnorodnej (dwóch lub więcej drobnoustrojów) wynik nie jest wiarygodny.

Niedopuszczalne jest przelewanie moczu z nocnika.

Zasady pobierania moczu na posiew Na podłoże transportowo wzrostowe

1. Przygotować pacjenta według instrukcji pobierania moczu do badań mikrobiologicznych - patrz Instrukcja mężczyźni i kobiety.
2. Mocz do badania pobrać do jałowego pojemnika (środkowy strumień). Posiew moczu.
3. Zawsze należy dokonać oceny podłoża transportowego - sprawdzić czy nie jest wyschnięte, przerośnięte i czy nie minęła jego data ważności.
4. Odkręcić nakrętkę z płytką i ostrożnie wyjąć z pojemnika nie dotykając płytki, ani wnętrza pojemnika.
5. Zanurzyć w moczu na 4-5 sekund tak, aby obie powierzchnie agaru zostały całkowicie pokryte.
6. W przypadku małej ilości moczu można (po wymieszaniu) polać nim obie płytki.
7. Płytkę umieścić w pojemniku i szczelnie zamknąć.
8. Na etykiecie napisać imię i nazwisko pacjenta, datę i godzinę pobrania.
9. Tak posiane podłoże należy transportować do Pracowni Mikrobiologii w temperaturze pokojowej (nie chłodzić i nie wstawiać do ciepłarni!). Nie przekraczać 24 h od posiania.

Przechowywanie podłoży:

- podłoża w szczelnie zakręconych pojemnikach przechowywać w temperaturze pokojowej,
- nie odkręcać, nie dotykać palcami powierzchni płytek ani wnętrza pojemnika,
- nie używać podłoży po terminie ważności,
- podłoża przerośnięte lub wyschnięte należy wyrzucić.